

مسائل ایران

سال اول

شماره ۳

دی ماه ۱۳۴۱

چون مقصود از انتشار این مجله تحقیق و روشن شدن مسائل ایران است از دوستان دانشمند و صاحب نظر خود تقاضا میکنیم بای طرفی کامل انتقادات خود را پس از مطالعه دقیق برای ما بفرستند تا به استنتاج نهائی مسائل روزگداك شود .
همیت تحریریه

مسئله اصلاحات ارضی

روز ۲۸ آبان ماه ساعت هفت و نیم بعد از ظهر بنا بدعوت سمینار مسائل ایران که در کانون ایران جوان تشکیل میشود آقای دکتر ارسنجانی وزیر کشاورزی درباره اجرای قانون اصلاحات ارضی و نتیجه اقتصادی ، سیاسی و اجتماعی قانون مزبور صحبت کردند. از طرف دبیرخانه سمینار، مالکان بزرگ ، استادان دانشگاه و کلاهی دادگستری وعدهای از شخصیت های مملکتی دعوت شده بودند و از تمام طبقات نامبرده در جلسه مزبور حضور داشتند.

قبل از بیانات وزیر کشاورزی آقای خواجه نوری رهبر سمینار ضمن خیر مقدم گفت ، امشب سمینار دوستانه ای داریم وعدهای بدون هیچگونه تکلف و آئین نامه ای در مسائل مهم کشوری تبادل افکار میکنند . صحبت هایی که در این سمینار میشود بهیچوجه جنبه هیچانی ندارد هر کس وارد این کانون میشود احساسات خود را دم در میگذارد و میآید و امکان رنجش بین اعضاء وجود ندارد و در این جا بحث صرفاً دارای جنبه علمی است در ایران خیلی ها هستند که دارای حسن نیت میباشند ، میخواهند کار بکنند ولی هنگامیکه متصدی امری میشوند آن چنان دچار پیچ و خم اداری میشوند که از کارهای اساسی باز میمانند

در این هنگام ، آقای دکتر ارسنجانی در میان کف زدن حضار پشت میکر فون رفت و ضمن بیانات مفصلی چنین اظهار داشت :

بنده قبل از عراضم از خانمها و آقایان تشکر میکنم که این امکان را بمن دادند که راجع به اجرای قانون اصلاحات ارضی در ایران صحبت کنم .
مطلبی را که در اینجا بحث میکنیم طبعاً جنبه عمومی دارد در مسائل کلی

وارد نمیشوم چون در کلیات آقایان وارد هستند و من هم بقدر کافی صحبت کرده‌ام و تکرارش زائد است اخیراً مطالبی از طرف عده ای عنوان شده بود که در تهیه لایحه اصلاحی قانون اصلاحات ارضی به اندازه کافی مطالعه شده و عده‌ای تصور کرده‌اند سوء نیتی در اجرای قانون از نظر امور کشوری وجود دارد. البته چون ما مسلمان هستیم عمل مسلم را حمل بر صحت میدانیم فرض میکنیم این عده حسن نیت دارند ولی باید بیک نکته توجه کنند که آنها باصل موضوع توجه نکردند و جزئیات را آنطوریکه هست مطالعه نکرده و بصحبت‌های منطقی آنکسی که مسئول کار است گوش نمیدهند و در نتیجه، قضاوتی که میکنند ناصحیح است.

فقط دهقانها

یکی از آن گرفتاربهائی که ما با آن مواجه بودیم این بود که تابحال اهمیت قانون را فقط دهقان های اسیر درک میکردند و اهالی شهرها از انعکاس نتایج اقتصادی سیاسی و اجتماعی اجرای قانون اصلاحات ارضی کمتر اطلاع داشتند و حد کار ما از پشت دیوارهای شهر تجاوز نمیکرد. متأسفانه وقتی که حادثه شهید شدن مهندس ملک عابدی پیش آمد و مایکی از همکاران خود را از دست دادیم هیچانی در کشور بین همه مردم بخصوص شهر نشین ها پیش آمد و در شهرستانها موضوع اصلاحات ارضی مورد بحث واقع شد. و روی تلگرافاتی که بمن میرسید مشاهده کردم در تمام شهرستانها، بمناسبت مرگ مهندس ملک عابدی، مردم عزاداری میکنند و تمام پیشه‌وران در مغازه‌های خود پرچم سیاه نصب کرده‌اند و برای اولین بار، اهالی شهرستانهای ایران در کاری که مربوط بکشاورزان است همدردی کردند و در نتیجه همه ما نفوذ اجرای قانون را در شهرها بچشم خود دیدیم.

اگر ایرادی دارید

آقای دکتر ارسنجانی در این موقع خطاب بحضار گفت: امشب اساتید دانشگاه - مالکان بزرگ - روشنفکران و سایر شخصیت های کشوری حضور دارند اگر ایرادی داشته باشند تشریف بیاورند و انتقاد کنند تصور میکنیم امکان دارد بیک بحث جامع راجع بقانون اصلاحات ارضی در اینجا بشود. در ضمن هر یک از آقایان تردیدی در اصل مطلب دارند با کمال وضوح بفرمایند مطالبی که قادر باشم جواب میدهم.

اگر در پاسخ سؤالات آقایان عاجز ماندم صحبتی نخواهم کرد.

دو هدف

آقای دکتر ارسنجانی ادامه داد: من امشب نتایج اجرای قانون اصلاحات ارضی را از دو نظر مورد بحث قرار میدهم.

اول از نظر اجتماعی و دوم از نظر اقتصادی.

از نظر اجتماعی هدف ما، امکان دادن با کثرت مردم کشور، برای فعالیت آنها در امور اقتصادی و در نتیجه استقلال رأی کشاورزان در مسائل اجتماعی است. آقایان، آنان که مالک بزرگ هستند و خود شما بهتر میدانید که از نظر

اجتماعی، در تمام نقاط ایران مالک صاحب امتیازات فوق العاده‌ای در ده بودزارع بمناسبت اینکه، اختیاری از خود نداشت تحت تأثیر رای و تصمیم مالک قرار می‌گرفت که یک چشمه‌اش انتخابات بود. چنانچه همه شماها اطلاع دارید ۷۵ درصد ساکنین کشور ما را کشاورزان تشکیل می‌دهند. و کمتر از ۲۵ درصد ساکن شهر هستند. اگر جمعیت ایران را ۲۱ میلیون در نظر بگیریم چهارالی چهارونیم میلیون نفر شهرنشین هستند و تا بحال ده نشین‌ها، خودشان انعکاسی در زندگی عمومی مردم شهر نداشتند. تنها فقط یک موقع اثر داشتند و آنهم موقع انتخابات بود که اهالی شهرها بدهات تجاوز می‌کردند و کسانی که می‌بایست از شهر برای رفتن بمجلس انتخاب شوند آراء ده را جمع‌آوری می‌کردند و زارعین را تنها برای انتخاب بکمک خود می‌آوردند.

یکی از دوستان برایم تعریف میکرد و میگفت در یکی از ادوار انتخاباتی تهران وقتیکه ایراد بود رائی که در دهات گرفته شده مخدوش است و عده‌ای معتقد بودند که رأی تهران را باید جدا کرد همه شما اطلاع دارید در همان دوره انتخابات در لواسان از صندوق انبردست بیرون آوردند. در آن زمان کسی از زارع دفاع نمی‌کرد و دستگاه دولتی مدافع مالک بود. نفوذ مالک را در ده تقویت میکرد. چون ساختمان اجتماعی ایران، مبنای اینکار بوده است و چند نفر سرشناس متنفذ چه در مرکز کشور و چه در مرکز ایالات و چه در پارلمان حاکم بر مقدرات مردم بودند. تمام انتخابات شهرستان‌ها، تحت نفوذ این عده معین قرار داشت این وضع که، برایتان تعریف کردم تا اوایل سلطنت رضاشاه کبیر صد در صد بوده است و وقتیکه نهضت صنعتی در کشور ما شروع شد دسته دیگری با اجتماع ما اضافه شد که سرمایه‌داران شهری بودند. البته در کشور ما انقلاب مشروطیت ۵۶ سال قبل انجام شده ولی بصورت بسیار ناقص بود در تمام ممالک دنیا، انقلابات مشروطیت علیه فئودال و بنفیع طبقه شهرنشین‌ها بود و در ایران انقلاب مشروطیت بدون نتیجه بود بنابراین، هدفی که ما از اجرای قانون اصلاحات ارضی داشتیم توجه باین مسئله بوده که ساختمان طبقاتی - ساختمان اجتماعی ایران را در کشور خود بصورت تازه‌ای در بیاوریم اگر تا بحال در ایران ۲۰۰۰ نفر، از طرف ۲۰ میلیون نفر نمایندگی می‌کردند و این عده کار حکومت ایران را اداره می‌کردند البته این عده بجای خود محفوظ باشند ولی آن عده‌ای که تا بحال استقلال نداشتند بتوانند باین جامعه دوهزار نفری ایران جمع شوند. آقایان باید بگویم که همین عده معدود وضع متزلزلی را برای ایران بوجود آوردند.

وزیر کشاورزی پس از اشاره بوضع اجتماعی و جغرافیائی ایران ادامه داد: عده‌ای از خرده مالکان ایران بودند که بهیچوجه بحساب اجتماع ما نمی‌آمدند در هر استانی خرده مالک از مالک بزرگ تبعیت می‌کرد و از نظر سیاسی مالکان جزء بالاجبار دنبالهرو مالک بزرگ بودند. با این وضعی که ما داشتیم اگر میخواستیم در دنیای امروز جزو ملت‌های زنده حساب شویم می‌بایست یک دسته از مردم بدون اراده را که

در مقابلشان نیم در هزار صاحب همه چیز صاحب حق رأی و وکیل تسخیری ملت ایران محسوب میشدند نجات بدهیم.

هدف اجتماعی

هدف اجتماعی اجرای قانون اصلاحات ارضی این است که مالکیت عمده را از بین ببریم باین معنی، که ما برای اجرای قانون در کشور، در نتیجه انقلابی مالکان بزرگ را از بین نمیبَریم بلکه عملی را که میبایست ۵۶ سال قبل در نتیجه انقلاب مشروطیت بدست میآمد و تا بحال دور شده و عملی نگردید ما میخواهیم این کار را با مسالمت و مرحله اجرا در آوریم املاک مالک بزرگ را میخریم و بزراعت میفروшим تا زارع صاحب زمین بشود تا زراعت هم استقلال اجتماعی و اقتصادی پیدا کند و همان امتیازاتی را که دیگران دارند او هم داشته باشد و محروم از زندگی اجتماعی نباشد زارع ایرانی تا بحال محرومیت مطلق در همه امور زندگی داشته است نتیجهای که ما از نظر اجتماعی میگیریم تبدیل جامعه ملت ایران از ۵۰ هزار نفری که در اجتماع بچشم میخورد بحداقل ۱۶ میلیون نفر زن و مرد است برای اینکه در دهات زن و مرد مساوی هستند و شاید زنها بیشتر از مردها کار میکنند و این موضوع درست برعکس شهرها است.

پس هدف ما از نظر اجتماعی روشن است و تصور میکنم در اولین انتخابات که شاید چند ماه دیگر انجام بگیرد زارعین آنطور که لازمه استقلال رأی است نتوانند اظهار وجود کنند ولی اطمینان میدهم که در انتخابات دوره دوم، چون زارعین از نظر اقتصادی قدرت میگیرند دیگر نمیشود آنها را بزور بپای صندوق رأی برد.

هدف اقتصادی

وزیر کشاورزی درباره هدف اقتصادی قانون اصلاحات ارضی گفت: اگر بگوئیم مالکان ما در ده هدف اقتصادی داشتهاند شاید بی انصافی کرده ایم. هدف اقتصادی مالکان، بیشتر جنبه مالی روزمره و بهره برداری ناقص از ملک خود داشتهاند مالک فقط میخواست که زارع برده باشد و او در ده نفوذ کامل داشته باشد بنابراین از نظر اقتصادی هدفی نداشته است و با وضع بسیار ناقصی از ده بهره برداری میکرد. زارعی که در ملک مالک کار میکرد از آینده خود بیم داشت و امیدی به آینده نداشت.

یکی از مالکان آذربایجان که چندی قبل املاک خود را به دولت واگذار کرده است نزد من آمد و گفت: من سابقاً زارع را شلاق میزدم و قادر نبودم که او را وادار بکار کنم ولی حالاً بیمن زن و فرزندش شب و روز روی زمین کار میکنند من گفتم جواب باین سؤال شما ساده است در آن زمان زارع فکر میکرد که از دسترنج خود هیچ بهره نمیبرد ولی در حال حاضر تمام دسترنجش متعلق بخودش است.

سرمایه گذاری

عدهای از آقایان فکر میکردند که مالک رل عمدهای در کار اقتصاد کشاورزی

دارد زیرا بذر و مساعدۀ میدهد و قنات را اداره میکند بنابراین اگر مالک نباشد کار زراعت نمیچرخد و آن عده عقیده داشتند و یک حسابی کرده‌اند که مالکان در دهات سالیانه سرمایه‌گذاری قابل ملاحظه‌ای میکنند و چون دولت اعتباری در اختیار ندارد که املاک مالکان را بخرد و قتیکه بزارع پول نرسد نکت محصول پیدا میشود و در نتیجه زراعت از بین میرود. البته آقایان تصور کرده‌اند ما زمین را بین زارعین تقسیم میکنیم و از او خدا حافظی میکنیم و او را بامان خدا میسپاریم ولی باید دانست که ما در همان موقع قبل از تقسیم زمین بین زارعین، در مرحله اول شرکت تعاونی را در دهات تشکیل میدهم و زارع ملزم است که عضو شرکت باشد خیلی‌ها بدین بودند که زارع فقیر قدرت خرید سهام شرکت را ندارد برای نمونه باطلاع آقایان میرسانم که همان زارعین فقیر، در سه منطقه آذربایجان ۱۵۰ شرکت تعاونی با سرمایه یک میلیون و پانصد هزار تومان تشکیل دادند. در گیلان در دو ده زارعین یک میلیون تومان سهام شرکت را خریداری کرده‌اند و حتی در آذربایجان و در سایر نقاط زارعین بهای اقساط زمین خود را برای دو سال آینده پرداخت کرده‌اند زارعین نقاط زلزله زده قزوین نیز در اولین نوبت سهام شرکت را خریداری کرده‌اند و این موضوع قدرت زارع را میرساند.

افزایش سطح کشت

آقای دکتر اسنجان‌مقایسه‌ای درباره پرداخت بدهی زارعین بیانگ کشاورزی امسال نسبت بسال گذشته کرد و گفت:

امسال در اراک سی درصد بر سطح کشت اضافه شد در مراغه ۵۰ درصد نسبت بسال قبل بر سطح کشت افزوده شد محصولی که سال گذشته در آذربایجان بدست آمد در ۵۰ سال اخیر سابقه نداشت عده‌ای بما گفته‌اند که ما شانس آوردیم حالا شما هم این کار را شانس بگذارید. پس از نقطه نظر اداره ده هیچگونه اشکالی پیش نخواهد آمد و باید توجه داشته باشید که ما علاوه بر شرکت تعاونی در هر ده سازمان عمران را تشکیل میدهم که از هر نظر بکارهای کشاورزان رسیدگی میکنند.

در گیلان انبار فلزی برای نگهداری برنج درست کردیم و در سایر نقاط از نظر تأمین آب و ماشین‌آلات کشاورزی اقداماتی کردیم.

ما تصمیم داریم از مجموع شرکتهای تعاونی در نقاط تقسیم شده بانک مرکزی ایجاد کنیم و این بانک قوی‌ترین بانک از نظر گردش پول خواهد بود گردش پول تا بحال این طور بود که پول از شهرها بدهات میرفت و در دهات دفن میشد ولی حال این پولها بشرکت تعاونی و بانکها برمیگردد و از نظر اقتصادی بهیچوجه نگرانی نسبت به آینده نداریم.

وحشت دولت

اولین باری که من طرح این قانون را تهیه میکردم بدولت پیشنهاد کردم مثل سایر ممالک زمین را ۱۵ ساله از مالک بخریم و ۱۵ ساله به زارع واگذار کنیم ولی دولت وحشت داشت و تصور میکرد که زارع نتواند بهای اقساط خود را بپردازد

ولی طبق آماری که من داشتم بانک کشاورزی از ۵۰ میلیون تومانی که بزراع وام داد ۹۴ درصد آن به بانک برگشت داده شد. دولت اقساط را دهساله قرار گذاشت و ۶ درصد هم روی آن ربح گذاشت که در هیچ کجای دنیا چنین کاری نکردند.

هسته‌ای و غیر هسته‌ای

در آن موقع قرار بود که برای خرید املاک دولت ۲۰۰ میلیون تومان در اختیار ما بگذارد و بعد نمیدانم بودجه را بصورت هسته‌ای و غیر هسته‌ای تنظیم کردند این پول را در بودجه نگذاشتند و گفتند در بودجه عمرانی کشور میگذاریم. تا بحال ۴۵ میلیون تومان املاک مالکان را خریداری کرده‌ایم که ۱۵ میلیون تومان را از بانک کشاورزی اعتبار گرفتیم و ۳۰ میلیون تومان را سازمان برنامه بما دادا گر کار صحیحی بکنیم که بتوانیم پرداخت پول را از دهسال به ۱۵ سال بمالک بدهیم بضع مالک است زیرا شاید مالکان توجه نداشته باشند پولی که بمالک میدهیم اگر سالیانه مصرف کند بعد ازده یا ۱۵ سال چه خواهد کرد. در هر صورت به تناسب امکانات و وسائل موجود ما میتوانیم لاقبل کاری کنیم که ۳۰ تا ۳۵ درصد بمیزان محصول اضافه شود ده تا پانزده درصد نیز بسطح زیر کشت افزوده خواهیم کرد. آقایان درباره ضرب مالیاتی انتقاد داشتند بیشتر شماها شاهد هستید در نقاطی که ما شروع با اجرای قانون کردیم، مالکان داوطلبی آمدند و املاک خود را بدولت انتقال دادند و پول خود را برضایت گرفتند و رفتند آقایان اگر مالکی مالیات حقه خود را پرداخت من مسئولیتی در برابر او ندارم مالکی را سراغ دارم که در سال ۳۰۰ هزار تومان درآمد داشت با دادن رشوه بمأمورین از این مبلغ ۳ هزار تومان مالیات داد من که در برابر این شخص گناهکار نیستم دکتر ارسنجانی در اینجا مفصلا درباره انتخاب ضرب مالیاتی صحبت کرد و ادامه داد:

اگر ما میخواستیم از روی تقویم قیمت اراضی را معلوم کنیم اگر مأموری با گرفتن رشوه حق مالکی را از بین میبرد و یا اینکه قیمت ملک مالکی را بالا میبرد ما چه میتوانستیم بکنیم اگر این ماهور خلاف کار بدیوان کیفر میدادیم دیوان کیفر جواب این حرفها را نمیداد (حاضر صحیح است).

تقلب‌کننده است

ما تا بحال اینهمه املاک را خریداری کردیم کوچکترین تقلبی در کار پیش نیامد اگر می‌آمد ما را رسوا میکردند (خنده حضار) وقتی که شروع بکار کردیم عدای انتشار دادند که بعد از قسط اول مالکان باید بقیه اقساط را در بهشت بگیرند ولی همه دیدید که آقایان تمام اقساط اولیه خود را دریافت کردند و بقیه را خواهیم پرداخت.

دو پیشنهاد جدید

وزیر کشاورزی اضافه کرد: من دو پیشنهاد بدولت دادم که دولت هم اکنون مشغول مطالعه آنها میباشد و تا دو هفته دیگر تصویت خواهد شد. من پیشنهاد کردم

کارخانجات دولتی که کار مفید انجام میدهند و نفع میبرند روی قیمت کارخانه در برابر بهای املاک مالکان سهام پخش میکنیم البته موقعی اینکار را میکنیم که ۶ درصد سود تامین شده باشد و بعد سهام را میفروشیم تا وقتی که هفتاد و پنج درصد سهام را فروختیم از آن ببعد خود آقایان میتوانند کارخانه را اداره کنند.

دومین پیشنهاد من این است که از مجموع دهائیکه در دو مرحله و یاسه مرحله عمل خواهیم کرد ۷ میلیارد تومان درمیآید در واقع يك سرمايه را كد بصورت زمین بود تبدیل به ۷ میلیارد تومان در مدت ده یا ۱۵ سال خواهیم کرد اگر سیاست اقتصادی صحیح بود بتوانیم طوری مالکان را هدایت کنیم که این سرمایه را در رشته صنعتی کردن کشور بکار ببرند.

در این موقع وزیر کشاورزی اشاره به ۷۰۰ میلیون تومان پشتوانه اسکناس کرد و گفت: این پولی است که باید روی آن حساب کرد اگر متوجه باشیم هیچوقت تورم پولی ایجاد نمیشود مالکان باید با کمک دولت این پولی را که ماسالیانه بآنها میپردازیم باعتبار این اوراق در رشته صنعتی سرمایه گذاری کنند و صنایع جدید ایجاد کنند.

دولت وظیفه دار نگهداری سرمایه مملکت است و مسئولیت دارد و بایستی روی پول حساب کند مالکی را که ما این ورقه را باو میدهیم نباید سرمایه اش از بین برود باید از این پول در رشته مختلف استفاده کند.

اگر من مطمئن شوم که این دو پیشنهاد من تصویب میشود امکان دارد که اقساط پرداختی از ده سال به ۱۵ سال افزایش دهیم در صورتیکه سهام کارخانجات فروخته شود.

عده ای میگویند که کارخانه های دولتی سود نمیدهد ولی برعکس من معتقد هستم که دولت قادر به نگهداری و اداره آن نبوده است.

آقای وزیر کشاورزی در این هنگام مفصلاً درباره ایجاد شرکت های تعاون و قدرت خرید زارعین و تاسیس کارخانه سهم و تاسیس سایر کارخانجات مربوط به کشاورزی صحبت کرد و گفت:

بشما قول میدهم تا اول فروردین مالکیت های بزرگ در ایران برچیده میشود و سیاست ما در مرحله بعدی این است که در همه جا خورده مالک را تقویت میکنیم شاهنشاه از این برنامه مترقی پشتیبانی کرده و میکند اگر من نباشم پشت سر من صد نفر دیگر هستند همانطوریکه گفتم تا پایان فروردین کار تقسیم املاک تمام میشود اگر تمام نشد من برای هر ده هزار تومان به آقایان میپردازم
خنده (حضار)

در پایان چند نفر از آقایان سؤالاتی در باره ضرایب مالیاتی و قانون اصلاحات ارضی سؤالاتی کردند و آقای وزیر کشاورزی پاسخ داد: اگر ما در روی تقویم بهای املاک را تهیه می کردیم تا ظهور حضرت حجت کار مابطل میانجامید و ما ۵۴ هزار ده داریم و باید ۲۵ هزار ده را تقسیم کنیم و از طریق تقویم املاک کار ما باشکال

برمیخورد و من در صحبت خود باین موضوع اشاره کردم.
 در مورد قانون گفتم قانون را آن فرمولی میدانم که حافظ اکثریت منافع مردم باشد اگر غیر از این باشد و اگر شما بخواهید من بعنوان يك فرد ایرانی قانونی را که يك عده بابلند شدن و نشستن در مجلس تصویب میکنند قبول میکنم. مامشکلات فراوانی داریم، محاضر برای معامله اوراق خلاصه معامله ندارند، این کوچکترین اشکال ماست. در دولت همه معتقد بودند که این کار ما پیشرفت نمیکند ولی من پیش رفتم. تا بحال يك میلیون نفر صاحب زمین شده اند تا اواخر سال به ۳ میلیون نفر خواهد رسید.

در مورد ضرب مالیاتی، ما اعلام میکنیم و آقایان میآیند و املاک خود را به دولت منتقل میکنند و خودش با رضایت باینکار تن در میدهد. این شخص عاقل و بالغ است، اگر غیر از این باشد یعنی با رضایت قبول نکند دیوانه است.
میگویند ارسنجانی را کشتند.

آقای دکتر ارسنجانی اضافه کرد: ما در اینکار بیش میرویم حتی بکشتن من تمام بشود اگر من کشته بشوم نمیدانم که چند مالک میماند من ۴۰ سال عمر کردم (حضر بیشتر سن دارید) بگذارید کشتن من با افتخار توأم باشد. من نمیدانم مادر من چه گناهی کرده است باو تلفن میزنند و میگویند که ارسنجانی را کشتند و یا اینکه به برادرم نامه مینوسند و او را ناراحت میکنند نوق کردن و فحش دادن فایده ای ندارد.

من دستور دادم اعلان مربوط باصلاحات ارضی خراسان و کرمان را یکجا اعلام کنند اگر عکس العمل دیدیم دیگر جا نخواهیم زد و مأمورین من همه بدون اسلحه به نقاط فارس میروند و ترسی ندارند.

آقای دکتر ارسنجانی افزود: انسانی و مطالعات فرنگی
 و بعقیده من ریشه این کار در تهران بود ولی من مصلحت نمیدانم اسامی افراد را در اینجا افشا کنم.

سپس آقای خواجه نوری مجدداً از طرف اعضاء سمینار از آقای وزیر کشاورزی و سایر مدعوین اظهار تشکر نمود و گفتند من مالک نیستم ولی صد درصد به اصلاحات ارضی اعتقاد دارم و به نتایج خوب اجتماعی آن واقف میباشم.